Barcelona 1 de Juny de 1923

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVI Número 2308 15 cèntims — Atrassats, 30

EX VOTO

A tu, Verge de la Salut,
que has tingut la gran virtut
de conservar nostres vides
entre el baf d'escombraries

GRAN SALÓN DORÉ

DE LA

GRANJA ROYAL

PELAYO, 58

LLETERIA I PRODUCTES
DERIVATS DE LA MATEIXA

PASTELERIA DE NATA
NATA EN CAPSETES
GELATS DE NATA

El SALÓN DORE és el punt de reunió de la bona Societat
El gran THE de la tarda - Café, llet, pastes, sandwichs, kochtails
"Souper" a la sortida dels Teatres

Acaba de sortir el catàleg

ESPORTS - SANROMA

Demaneu-lo avui mateix S'envia gratis
A. SANROMA - Balmes, 62 - BARCELONA
(Si desitja s'enviï certificat, enviï 30 cèntims en segells)

Ja li tinc dit no compti amb mi, si a la habitació no hi té Làmpara
VULCAN 1/2 WATT
La trobarà a la
Rambla de les Flors, 26 (Botiga)

Banc de Barcelona

Aquest Banc en sa Casa Central i en la Sucursal número 1, continua realitzant les operacions de Compra i Venda de Valors, Renovacions, Conversions, Canvis, Agregació de Fulles de cupons i Revisió de llistes d'amortitzacions

Admet en dipòsit tota classe de valors

Gran Restaurant "VILA"

Passatge Crèdit, 5 i 7
BARCELONA
CANVI D'AMO

Coberts-reclam a 2, 3'75, 4'50 i 5 pessetes
Abonaments de 30 coberts a 40 pessetes
» » 60 » a 75 »
Esplèndits salons per a banquets, casaments i bateigs
Es el restaurant més concorregut de Barcelona

Soler i Torra Germans

BANQUERS

Rambla d'Estudis, n.° 13 i Bonsuccès, n.° 1

Compra i venda de valors - Ordres de Borsa
Canvi de monedes
Giro sobre l'estranger - Comptes corrents

Admetem dipòsits de valors en custòdia
Facilitem OR per a pagaments a DUANES

NOTA IMPORTANT: Revisem curosament les amortitzacions

ANTONI LÓPEZ

IMPRESSOR

Treballs comercials de totes classes : Revistes : Catàlegs
Edicions especials de luxe
Talonaris : Factures, etc., etc.

Olm, 8 : Telèfon 4115
BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Setmanes de passió

an tres setmanes de vaga. Tres setmanes de silenci al moll i als magatzems. Tres setmanes de no cobrar els obrers, que és com si diguessim de abstinència. Ni els patrons transigeixen, ni els obrers cedeixen. Els aragonesos, tindran un nou motiu de antipatia envers nosaltres catalans, perquè ells eren una mena de Prometeus desencadenats, l'imperatiu de Kant amb calça curta, faixa i mocador al cap, i ara la tossuderia se fa catalana i podem lluir—cosa que no farem—en lloc de barretina, «cacherulo».

Però els bons conservadors, no deuen abominar d'aquestes resistències obreres. Això també és història d'Espanya i història de Catalunya. L'estómac heròic dels assetjats de Sagunto, de Numància i de Saragossa, i a més dels nostres de Girona, ressorgeix en aqueixos obrers de la quaresma sindicalista que ha entrat en la tercera setmana i entrarà, segurament, en la quarta. Si novament tornessin a assetjar les nostres ciutats, encara la nostra resistència seria més forta, perquè són a milers els que han fet d'alcalde Cork, en llibertat.

El patriotisme castellà pot alegrar-se d'aquestes resistències en nom de l'ascetisme de la raça, però el patriotisme català se pot enorgullir d'aquestes vagues tossudes, perquè amb elles destem la mala fama d'homes excessivament materialistes, capaços de deixar ideals pels diners i causes pel profit. Jueus ens diuen per Espanya. Doncs ara, aquests milers de vaguistes semblen «hidalgos» de l'Espanya heròica i pobre que no cobren per tenir orgull, que potser no mengen per sostenir l'honor, i que són capaços com aquell cavaller de «El lazarillo del Tormes», de sortir al carrer posant-se previament unes engrunes de pa al bigoti, o la barba, per a fer creure que han menjat abundosament als vuit dies de vaga.

Així en la lluita per la vida, se prefereix l'honor al profit, en aquesta Catalunya titllada de materialista. No's demanen diners, sinó, primer, respecte a uns companys, i, després, treballar les vuit hores, treballar-ne dèu, però més no, perquè això ja no pot demanar-ho ningú en nom de res. El materialisme històric fa fallida—qui ho havia de dir?—a Catalunya, i aquells que ens retreuen que estem situats cara a cara de la Palestina, a travers del Mediterrani, veuran que així com a Castella diuen que «tripas llevan corazón», a Catalunya, a la vilipendiada terra de Catalunya, el cor imposa el seu mestratge a l'estómac.

—Aquests obrers—s'acostuma a dir—que no's mouen més que pels augments de jornal.

I els obrers responen que de diners no'n volen, que no's mouen més que per l'honor i per a començar a treballar a les sis, i no a les cinc. I si la missa primera és la de les sis, perquè s'ha de treballar pels homes abans de que comencin a treballar per Déu, fins els mateixos sacerdots?

PARADOX

Corpus Cristi d'un badoc

La ginesta

Solament tu, imitació d'un cor, ets i seràs la bona sembradora de les moltes i tantes gaubances d'aquest dijous tant de Crist. Ets com una ginestada que la fe d'un poble t'ha portat a ciutat. I la grogor immaculada de cada borrall, que talment sembla un destell de vida, un cop servirà per a engrossir els femerals ciutadans, ens dirà de vaticinis; ens dirà de mals auguris, i ens dirà el perquè és tan xotra la ciutat que embolcallares.

Trampes

Oh, les trampes simbòliques! Venen rondinant, balancejant-se, i obrint pas per entre el poble que no veu la significació de trampes tan municipals i tan balancejadores. Tenen un so buid molt similar al de les clepses regidores sense cervell regidor.

Gegants

La il·lusió de la mainada i l'antagonisme dels grans. Som tants els que el fem! Qui no l'ha fet és perquè és un cretí o perquè nega la vida. Els gegants han fet els homes grans, com els ateneïstes amb la brossa dels carrers, i seguirem fent-lo, qui al so d'una gralla, qui al so del diner o qui al compàs de qualsevol política que el farà ballar com aquets gegants tan volguts pels infants i tan imitats pels grans i petits ganàpies.

Els «nanus»

Els «nanus» no s'estilen a la processó cabdal. S'han convençut de llur ineficàcia i avui quasi sols els veureu pels pobles.

Aquells caps grossos no es troben a mancar, car avui dia se'n veuen amb profusió. Les nanades namímiques també ens fan oblidar aquest tipu groller.

Els ganfanons

El vent els fa voleiar; el vent els espolsa i posa a la llum del sol les arnes que hi pasturen. Però ell va Rambla avall ben dret, ben alt, espantant la pardalada que resta, admirada d'aquells ventalls que desafien l'aire com si volguessin esvair els mals olors que l'empesten.

La tropa

Vista de lluny fa tropa, fa bonic, fa venir insomnis patriòtics als que no han anat a servir ni han tingut d'anar a fer dues hores de camí per anar a la Rambla on jo dormo, treballo, menjo i m'afaiten.

Es el jorn que molts soldats poden presumir l'uniforme pimpant que serveix per a endolar llur cor.

«La virgen María
es nuestra Protectora...»

La ginesta cau, cau pel babau o per la fe dels molts que miren i dels pocs que processen. Però per ells, pels soldats, els cau una calda de Corpus.

A L'ESGLESIA

—Té, senya't, que l'aigua benelta desinfecta.
—Més desinfectaria l'aiguarràs.

El que plora quan canta

Aquest, tant pot ésser el didot del fill de la meva dida com el que remenda les cadires de l'església. Posa els ulls en blanc, decanta el coll, se li obren les narines i ja hi som! Mai hem pogut esbrinar si quan canta plora o quan plora canta.

Les representacions

Per a no desmerèixer, per a no discrepar, sempre es fa honor a la invitació. Es discuteix, es nombren ponències, es gesticula, i sempre arriba l'últim moment amb un afamat d'exhibicions que fins es conforma en pagar-se el ciri.

Les que per la seva relluent situació no poden negar la seva presència, hi van bastant per força, comptant amb la força, i amb força altesa de mires.

La cera

Ecco il problema. Aquesta és la pasta vital que vitalitza la renteta del tradicionalisme. Aquesta és la batuta directora de totes les presumpcions. Mireu la cara, mireu el ciri i feu deduccions. Es l'arbre central que segella l'egoisme, la fatxenderia o la vanitat dels que van a la processó. Els que hi van per obligació no acostumen portar ciri, i els que no surten de casa és perquè, com jo, la processó ens corre per dintre.

FERRÀN D'EGARA

Els Jocs Florals de Cuba

Heu's aquí la poesia que ha obtingut la Flor Natural als Jocs Florals de Cuba, el repartiment de premis dels quals tou celebrat a l'Havana, coincidint amb els de Barcelona:

ELS DOS AMORS

Lema: *Catalunya*

Salve, gentil dolzella catalana
que aconsoles el cor de l'emigrant!
Si en tu em dóna la Pàtria una germana,
l'Amor em donarà una esposa amant

Salve, verge encisera que em guarires
del mal de l'enyorança, com ningú!
Quan abraçant-te sento que suspires,
m'apar que Catalunya tinc en tu.

Quin goig trobar l'amiga imaginària,
vividora oreneta lluny del niu,
aquí en aquesta terra hospitalària
que ens acull oferint-nos son caliu!

Quin goig veient, estrella guiadora,
que, amb ta llum fulgurant, em duus a port
i m'avises que ve la nova aurora,
traient-me de les ombres de la mort!

Quin goig, amb tu, la vida honesta i brava
omplint-te de tendreses i d'honors,
o símbol de ma Pàtria, avui esclava,
o verge que m'inspires dos amors!

Benhaurat en el mar sia el navili
que al vaivé de les ones et portà
per endolcir mes penes en l'exili
amb la gràcia i la mel del teu parlà!

CORPUS BRUT

—Diu que aquest any, en comptes de ginesta tiraran boles de naftalina?

—Vol dir?... Vol dir que no tiraran escombraries? Ara ja hi estem acostumats!

Ai, donzella emigrant! No: pelegrina
d'un amor humanal semidiví,
que tens l'aire subtil d'una englantina
trasplantada abans d'hora pel destí;

tu em transportes gelosa i falaguera,
ferit per ton encís catalanesc,
allà a la meva vila riallera,
el record de la qual conservo fresc.

I en veient-t'hi, en el lloc de ma naixença,
com si mai no l'hagués abandonat
escolta ço que, en somnis, viu ma pensa,
tenint-te, enamorada al meu costat:

Quan rondo pel carrer de casa teva
valent-me, per senyal, d'una cançó,
de la finestra estant jures ser meva
i amb un clavell em tires un petó.

Quan per Pasqua Florida, amb les cistelles
com nius de flors, a colles, el jovent,
joiós surt a cantar les Caramelles,
m'hi ajunto i et festejo tendrament.

Quan, entre espurnes d'or, voluptuosa,
la nit de Sant Joan flameja arreu,
et perfumo amb l'altàbrega esponjosa
i em crema un foc intern, que ningú veu.

I, quan florint la joia catalana,
per la Festa Major, s'alegra tot,
dant-te la mà, puntejo la sardana.
I això que no puc dir-te ni un sol mot!

Mes no! No enyoro (encara que suspiro
per veure'l altre cop) el meu bressol,
mirant, amb la puresa amb que avui miro,
tos ulls que m'enlluernen com el sol.

Avui, tenint-te a tu, ma fantasia
s'exalta en el record d'enllà del mar,
i espero dalerós que arribi el dia
que puguis dû el govern de nostra llar.

A guarnir-la, amor meu! Si, que ja és hora!
A guarnir-la, petita com un niu,
tota blanca per dins i àdhuc per fora;
i encenent-hi un foc nou, fem-hi caliu.

Abrandem-la la llar tan desitjada!
Sempre junts, que feliços que hi viurem!
Serà un bocí de nostra Pàtria amada,
on, tots dos, lliurament, respirarem.

I en treure flor, per glòria de la vida,
enjoiant-la de fills, corfosa amb ells,
tu els amanyagaràs, engelosida,
quan saltin en ta falda com ocells.

I en l'encís d'una eterna primavera,
agraïts, com nosaltres, fent-se grans,
a la terra on veuran la llum primera,
com tu i jo els pujarem ben catalans;

car tu, en la nostra parla, bressolant-los,
els cantaràs un cant adormidor,
i jo, tot fent-los forts, tot enlairant-los,
els cantaré el nostre himne redemptor.

Salve, gentil donzella catalana
que aconsoles el cor de l'emigrant!
Si en tu em dóna la Pàtria una germana,
l'Amor em donarà una esposa amant.

Salve, verge encisera que em guarires
del mal de l'enyorança, com ningú!
Quan abraçant-te sento que sospires,
m'apar que Catalunya tinc en tu.

IGNASI IGLESIAS

Quan el maig se'n va...

Aquest títol, que així, amb punts suspensius i tot, sembla el d'una comèdia de les que estrenen a Romea i la gent no va a veure, el fem servir nosaltres per un senzill «cau». Ja veuen si som esplèndits!

El maig és el mes de les flors, dels jocs poètics, de les filles de Maria i de les erupcions cutànees. Però és també el mes dels casaments. La lluna de maig deu tenir una poderosa influència sobre els enamorats, com sobre els gats té la lluna de gener. Així com, si els mesos tenen musica i la d'agost és *La invitació al vals*, la musica del maig deu ésser *La invitació al matrimoni*, que és una mena de vals que ballen, generalment, dos: un home i una dona.

Els que s'han de casar, s'adonen de que ha arribat el maig, quan ja ha passat el dia quinze. I llavors els entra tanta pressa com si tinguessin foc a casa—ja n'hi tenen: el foc de l'amor—com si estessin en una ciutat menaçada per un exèrcit invasor, com si s'els escapés el tren.

I els diaris s'omplen de fotografies amb aquest «peu»: *La bella y distinguida señorita*—encara que no sigui ni *bella* ni *señorita—y el joven y culto abogado*—encara que per comptes de *joven*, *culto* i *abogado* sigui més ruc que una carbassa—*que han contraído matrimonio*... I s'omplen els carrers de carreteles, i de vels blancs, i de flors de drap, i de berrets de copa... I es veu somriure satisfets als nuvis, no per haver-se casat, sinó per haver-se casat en el mes de maig, que no és lo mateix. Déu meu, si haguessin fet tard!...

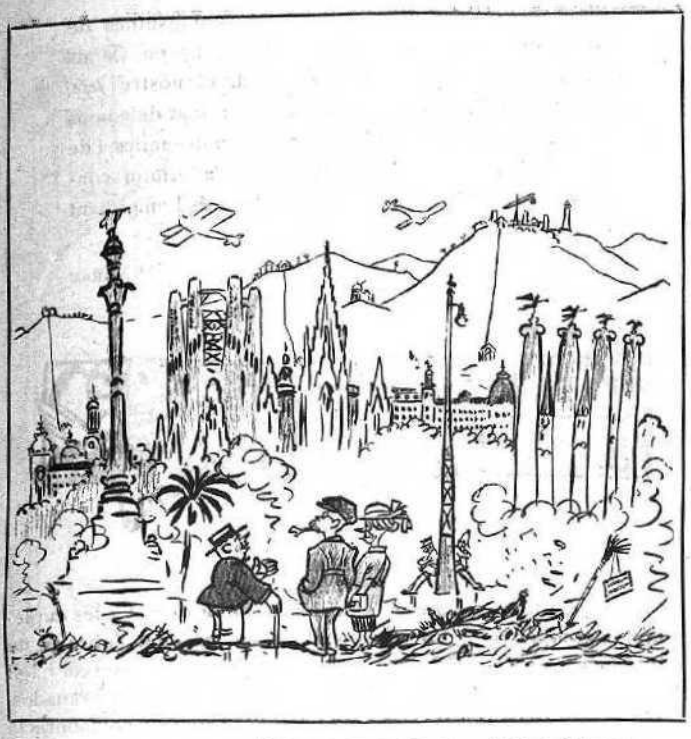
Gossos

Als jardins del Turó Park hi ha una exposició de gossos. Potser direm una heretgia, però ja ens perdonaran, perquè no vé d'una, i perquè de tant en tant també és bonic dir-ne. Heu's aquí l'heretgia: Aquesta exposició de gossos ens ha semblat més interessant i més hermosa que l'Exposició d'Art de Primavera. No hi ha cap quadro a l'Exposició, tan gentil i que dongui una més completa sensació estètica, com qualsevol d'aquests gossos del Turó.

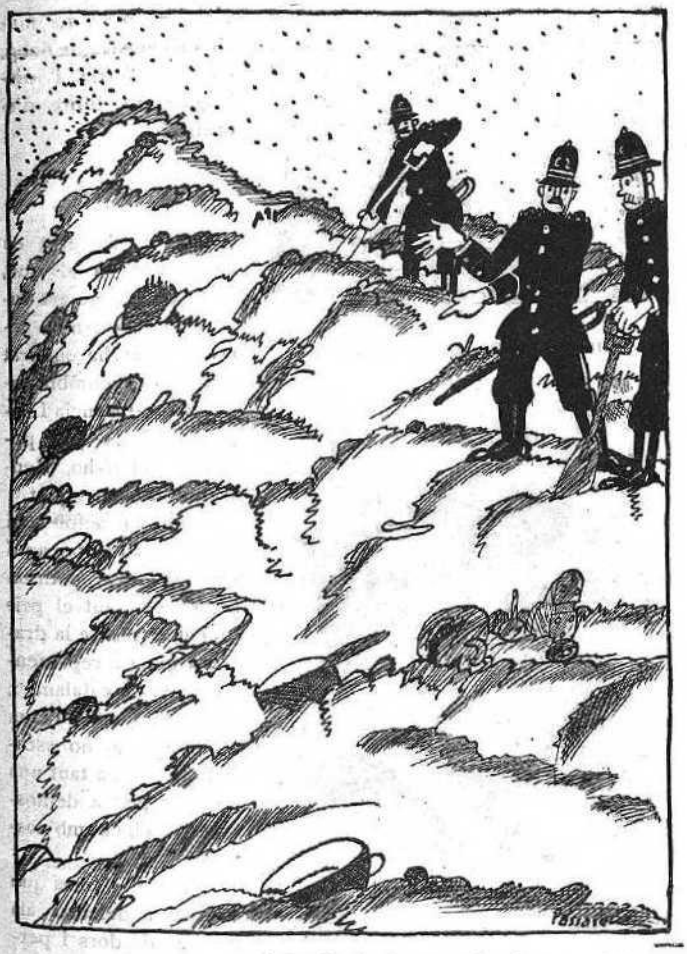
Hi han Pomeràmics, blancs, com si els haguessin banyat en nata, llebrers russos d'una suprema elegància, bull-dogs lletjos com empresaris, Terranoves nobles i melodramàtics, tonquinesos com una bola de pèl i dels que no sabeu on tenen els ulls ni on tenen la cua, «seters» llargs com si portessin al ventre un tubo de quinquè, «gossos de Chihuaha» que són diminutius de gos...

Consternació

L'any futbolístic està convertint-se a les seves acaballes, en l'any de passió. Hem perdut el campeonat d'Espanya i el club campió de Catalunya ha sofert una gran desfeta, jugant amb un equip de professionals anglesos.

—Es un gran poble aquest! No'n té prou amb la brutícia pròpia, que encara els veïns la colguen d'escombraries!

—A ver si entre las escombrarias encontraremos estos que matan a tort y a dret!

—Ens n'han fet vuit de goals, però ens en haurien pogut fer setze o trenta dos.

D'equips anglesos n'havien vingut i els havien guanyat, però es veu que de professionals ja ho eren però no n'eren prou; que eren professionals de menor quantia, professionals per a donar peixet; professionals per a l'exportació; professionals per a engrescar a l'estranger, qui es va fent il·lusions, fins l'arribada dels verdaders professionals. Amb ells arriba la consternació i el pessimisme.

Un de l'Europa ens deia:

—S'ha descobert que no sabem jugar encara al futbol. Ni nosaltres, ni el Barcelona, ni l'Español. No som més que uns aficionats.

Actes i discursos

S'estan veient en el Suprem les actes amb protesta, i per a activar, defensant i impugnant la de Barcelona, anaren a Madrid l'Emilià Iglesies i En Bassols, diputat provincial nacionalista. Els de «Acció Catalana» ja ho sabien que no en treurien res, i fins se'n alegraven.

—Si ens donen la raó—ens deia un d'ells—en quin compromís ens posaran!

No els hi varen donar. L'acta fou per a l'Emilià Iglesias, però els d'Acció Catalana, varen pendre una petita revenja, fent abortar el discurs d'aquell. El separatisme havia d'ésser la part central i decissiva del seu discurs. Els magistrats espanyols no podien tolerar que un separatista entrés en el parlament espanyol... El separatisme cada vegada més audaç... Amb tot lo altre.

I el representant d'Acció Catalana, s'aixeca i diu an els magistrats.

—Nosaltres que som separatistes....

Des de aquell moment, «Acció Catalana» havia guanyat un discurs però havia perdut una acta.

Des de Itàlia

RECORDANT

Encara que un sia a Itàlia, no sempre es té de parlar de Itàlia, sinó parlar des de Itàlia.

An aquest Frascati, d'on escrivim, si bé és la terra de les vinyes i de les *Villas*, i dels terrats sobre la plana de Roma, quan un no té gaires amics ni gaires llocs per a *expansionar-se*, pensa amb els que ha deixat i en el lloc on els ha deixat de la nostra típica Barcelona, i recorda amb cert anyorament tot allò de que no parlen els periòdics.

A l'ésser les cinc de la tarda pensem amb aquell «Lyon d'Or», que sembla les nostres oficines. Veiem la sala mig a les fosques, amb aquella llum de sagris-

tia que entra pels vidres *taverna-gòtics*, amb aquests gerros de Manises, i de Suïssa, i d'Amsterdam, i de «Casa Pompeyo Gener»; veiem aquell escalfa-panxes fet pel nostre bon Clarassó, que no ha escalfat mai a ningú, però que també ha fet el miracle de no caure mai fins avui en dia, i per fi veiem aquelles taules tan bones per a no fer res, com per a escriure, com per a fer beguda o no fer-ne, i amb aquells bancs de convent que no són pas frares els que hi seuen. Allí els cambrers, fent un cigarret, esperen els parroquians. Alguna estrangera d'aquestes que fan lo mateix que Napoleó, és dir, que vénen a conquistar Espanya, entra, mira, no el troba, el cerca, i o bé s'entorna, o bé s'assenta, i escriu una lletra an el d'allí dalt: al penúltim amant que ha deixat en altres «Lyons d'Or» d'altres terres. Llavors, d'un a un, entra En Mitjans i seu en un banc dels que se'n podrien dir «el banc de l'obra»; entra l'Audet amb posats marcials i va al saló del costat; entra un notari que no exerceix; entra un capellà del que se'n conten algunes irreverències renyides amb el sacerdoci; entra alegre En Puig Oriol, i un cop la penya està acoblada es treuen les seves discussions, que solen ésser d'un feminisme més aviat pràctic que teòric.

Al mateix temps un ha pres lo que va desapareixent del món: aquell Pernod que els nostres avis el feien servir de *cordial*, i que avui els metges desterren de totes les terres del món, perquè no volen competència ni en el curar. I un cop pres, anant Rambla amunt, veiem sempre, amb el pensament, aquella llibreria d'En López, que és la Cape la Marcús de les llibreries barcelonines, i allí hi veiem al gran Vilumara sentat al mig d'un tamboret (on hi havem segut moltes estones) amb una patilla a cada banda i una sola pipa a la boca, discutint tot lo discutible, amb dalit i perseverància, amb l'amo de l'establiment, o sia el nostre gran amic López.

D'allí pensem en Casa En Parés. El fem an ell i an el seu germanet pintat darrera l'escriptori, aquell Parés que'l considerem com el nostre *tutor* de la pintura, el patró pairal de l'Art, el *fundador* pràctic i honorari de tantes i tantes exposicions que avui es fan a Barcelona, des de Sant Andreu a la Bordeta... i pensem: qui deu exposar?, qui fa parada aquesta setmana? I a tot això ens *encaminem* a la capella d'En Jordà, plena o de joves antiquaris o d'homes antics rejovenits, i d'allí a Cân Llorens, i d'allí a casa, i a casa sopem, com és costum, i és clar que recordem els de casa, i després de sopar els nostres records són per al teatre i homes de teatre.

En essent a les onze de la nit, an aquests carrers de Frascati, on no hi ha teatres ni «Lyons d'Or», on hi ha un cine (per homes sols i que sols l'engeguen cada setmana), penso en els teatres de Barcelona, i lo que allí en diem decadència em fa l'efecte d'apoteosi. Què deuen fer a l'«Español»? Quin vodevil *no* deu estudiar En Santpere aquesta setmana? Qui hi deu haver aquesta nit an aquell quarto d'En Bergés que sembla una capsa de mistos? Quants actes haurà escrit En Montero? I això pensant anem-nos-en al llit, i mentre ens hi fiquem de cap, com gallines de *cuota*, el nostre darrer pensament se'ns en va als llums de l'Excelsior, i pensem amb el nostre *jefe*, amb aquell Prats bo i amable com un abat dels bons temps de Lluis XIV, voltat de tots aquells amics, i de llum, i de *tangos*, i d'*Antiquari*, i ens adormim convençuts que Itàlia és bella i Barcelona és bona... tant si sona com si no sona.

XARAU

ELDORADO

En aquest teatre, del que, feliçment, s'ha desterrat a les cupletistes, la companyia d'En Ramon Peña ha estrenat l'obra en un acte *El valle de Ansó*. El llibre és degut a la ploma discreta i àgil del director de la companyia. La musica és de l'Eduard Granados. D'aquesta col·laboració n'ha resultat una obreta bonica i gentil com una joguina. Ja és molt, perquè és, segurament, lo que els autors s'havien proposat. La musica és musica de debó, elegant, sòbria i distingida. El llibre discretíssim.

EUGENIA ZUFFOLI, de l'«Eldorado»

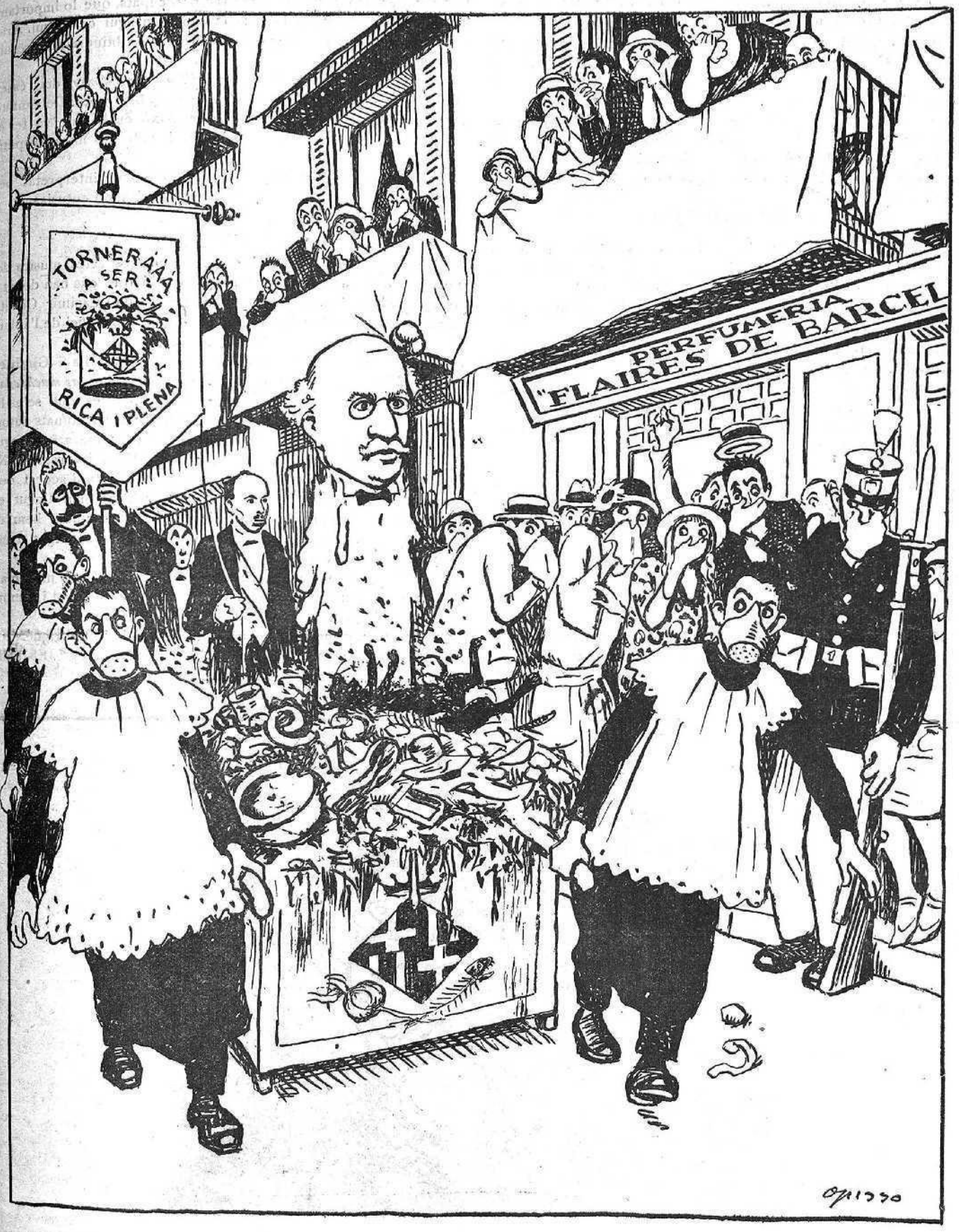
RAMON PEÑA, de l'«Eldorado»

ROMEA

No hi ha dret en titllar d'ingrats als que, instigats per un art sublim abandonen la terra que els ha enlairat per a no sucumbir entre la indiferència i l'egoisme dels que poguent evitar-ho, s'entretenen barbotejant.

Amb un actor com l'Enric Borrás, tan aquí com a fora, podrem seguir ocupant el primer lloc dintre la dramatúrgia. Ell representa l'escena catalana i, com a bon català i com a bon artista, no escateix de tant en tant una tornada per a demostrar que ell és amb nosaltres.

Vindrà el mes que vé per a delectar als seus admiradors i perquè tinguem una altra

EL CIRI PASQUAL D'ENGUANY

—Recristina, i quina pudor!...

ocasió per a percatar-nos de que si no és del tot nostre, és perquè el públic no és del tot de Catalunya.

Actuarà ajudat per la major part de la companyia que actua en català an aquest teatre, i fem vots perquè a pesar de tots els egoismes i de totes les mires partidistes puguem tenir-lo molt temps entre nosaltres.

— Fent un descans a la sèrie d'èxits que han vingut succeintse an aquesta casa, ha debutat el conegudíssim il·lusionista *Raymond*, aplaudit i afalagat sempre pel nostre públic.

El programa del il·lusionista *Raymond* és de lo més entretingut.

PRINCIPAL-PALACE

Lo bo dura poc. La tanda de funcions de la companyia Cadenas ha sigut curta, però encara ho ha semblat molt més per lo molt amables i distingides que han resultat i perquè era lo que donava motiu a que an aquest temple de la més refinada elegància, s'hi reunissin tots aquells que saben fruir del veritable art.

La darrera opereta que ens ha donat a conèixer la companyia Cadenas, ha sigut *Dedé*. Recollint l'opinió de tots els que assistírem a l'estrena d'aquesta famosa opereta, direm que era la indicada per a debutar.

El mestre Christine, ha fet per a *Dedé* una musica lleugera, elegant, entremaliada per lo riallera i bonica.

En la interpretació, el primer lloc correspón a la senyoreta Pinillos (Dedé), omplint sempre l'escena d'alegria. No queda enrera En Moncayo. Sempre el gran actor, ponderat amb el seu treball. Encara que an els altres no els anomenem, cal també felicitar-los.

GOYA

Los millones de Monty, comèdia nordamericana de Karr, traducció d'Olive i Frutos.

No caldria dir res. Es tracta d'una comèdia nordamericana, lo que vol dir que tot hi cap. A Nord Amèrica no són tan exigents com nosaltres en qüestions de teatre i qui sap si amb lo demés tampoc. Són una gent que viuen tan preocupats, que lo important per a ells és distreure's i ho aconsegueixen sigui com sigui. Ara, que com sigui que ja hi deuen anar disposats, obtindre aital resultat costa molt poc.

Per lo que és la comèdia *Los millones de Monty*, deu ésser així. Si l'obra s'escateix, la gràcia que té és ben poca. Deixant un grapat de detalls enlaire, pot passar. Això és lo que va fer el públic del «Goya», aneu a sapiguer si amb una mica d'esperit nordamericà.

El persanatge de Monty fou admirablement interpretat pel senyor Artigas. Els demés el secundaren amb molt entusiasme.

VICTORIA

Lo que sueñan las muchachas, opereta en tres actes, musica del mestre Leo Archer, és la darrera producció que ens han donat a conèixer els aplaudits autors Lluís Capdevila i Casimir Giralt i que s'estrenà dissabte passat en la funció a benefici de l'aplaudida tiple senyora Josefina Chaffer.

Molt afortunats han estat els senyors Capdevila i Giralt en l'adaptació d'aquesta nova opereta. *Lo que sueñan las muchachas*, que poca cosa és més de les tantes i tantes operetes que se'ns ha donat a conèixer, mercès al pulcre treball dels afortunats autors ha adquirit una gràcia i diguem un *entretenimient* que a ben segur a l'original li mancava. El diàleg és viu, fàcil, interessant. No obstant i no ésser en una opereta punt capdal l'estudi acurat dels personatges, els senyors Capdevila i Giralt ho han tingut en compte, i cal dir que amb molt d'encert. Decididament hem de repetir que aquesta vegada el més falaguer èxit ha volgut acompanyar an els dos coneguts autors.

La musica del mestre Ascher és fàcil, qui sap si una mica massa fàcil. En alguns moments és extremadament elegant i sempre s'escolta amb gust.

En la interpretació es distingiren la Salud Rodríguez, En Blanca, l'Acuaviva, En Pradas, la Chaffer, En Vallejo... Els balls, mal posats. La presentació mediocre.

EL SENYOR ESTEVE I EL CORPUS

—A mi, ja ho veu: mentre no em toquin la caixa, lo mateix m'és ginesta que escombraries!

CÓMICO

Diferentes circumstàncies ens han privat abans de parlar de la notabilíssima llaor que està portant a cap la companyia que dirigeix el senyor Beut. Ha sigut un encert artístic, només artístic llastimosament, el portar a l'escena aquelles precioses sarçueles que els uns tenien oblidades i els altres no coneixien.

L'últim gran èxit, èxit veritat, definitiu, l'ha obtingut la famosa sarçuela, *El sacristán de San Justo*. Llibre i musica són interessantíssims de debó.

La interpretació d'aquestes obres fins ara ha sigut excel·lent. En la darrera figuraren en primer lloc, pel seu treball digne de tot elogi, les senyores Pérez i Velasco i els senyors Segura i Agudo, secundats admirablement pels demés.

Les obres són presentades talment com si es tractés d'estrenes.

Una petita observació: al timbre de cridar al chor no se li pot posar sordina? Que no sigui així és una nota de mal gust.

Els formatges repatriats

El meu amic Benigani, tan trist i tan humorista, fa riure ridiculitzant a la societat—segons ell per venjar-se'n.

La societat és natura morta i no molts estres i menjars casolans que representen la vida d'aquest maremagnum societari. De molt petit petitonet que ja ha adquirit dintre aquesta especialitat una virtuositat remarcable.

Com ell, jo no crec que els formatges siguin models sense interès i sense qualitats estètiques. Cada formatge té ben marcada la fisonomia particular... No negareu que un formatge de Mahó té un aspecte aplastant, mentre un gruyera pot anar sol i és cosa de pes, és gravat com moltes persones i a mesura que es fa vell va tornant-se groc. Tinc necessitat de dir que aquest formatge hi ha dies que sua com un acreedor suat? Els d'Holanda semblen testes de frare o culs de mona.

Un jorn, l'amic Benigani s'extasiava mirant uns estrambòtics formatges fets a base de sabó i de llet de guirafa, quan va donar-se compte de la cara de funeral que feia el botiguer. Com que l'amic no està disposat a que ningú li faci la competència, va interrogar-lo. El tender tot aclaparat li senyalà una gran taula plena de formatges esmicolats, i digué tot concirós:

—Ací damunt els vareig deixar ahir vespre ben posadets. Semblava una obra mestra dintre la construcció botiguera que podia titular-se «Harmonia formatgera». Però aquest dematí he vist la catàstrofe; de primer vareig pensar amb una broma pesada, amb l'intervenció d'un gat o d'un exèrcit de rates, però guaitant més bé vareig veure que la culpa la tenia aquell ximple corredor de xocolata que va deixar-me aquest mapa europeu de propaganda. Si senyor; els formatges sentiren l'enyorança del seu país, i tots anaren a situar-se damunt del poble que els llençà al mercat.

EDGAR

Llegim: «Propósitos del gobierno».

Ja els sabem: anar fent... Anar fent, i lo demés són «cuentos».

L'ANGELET DE DEU

—Jo, vinga sembrar flors en aquest camí d'espines!...

XERRAMEQUES ARTISTIQUES

LA LLOCA I ELS POLLETS.—EXPOSICIONS

La *Exposició de Primavera* hauria d'ésser la bona lloca dels artistes catalans; vull dir la que els covés a tots donant-los-hi calor i vida. Però ca barret! Lluny d'això vé a ésser com una mena de gallina blanca que els escampa i els allunya d'aprop seu; sobre tot els que valen de debó. Això no vol dir que uns quants pollastres de l'art no facin cada primavera acte de presència a l'Exposició oficial, i que fins no s'hi presenti algun que altre gall de grossa cresta i vermelleres de foc, d'aquells que fan respecte; però cada any resulta més minça la concurrència de bons pintors i escultors, i la d'obres i la de públic. Es que domina també un sindicat antipàtic; el sindicat del malgust que tira de dret contra els que valen de debó i no es volen empassar les rodes de molí que fabriquen els *modernistes* de per riure, que són els amos de l'auca.

Vull nomenar els pocs galls de primera que hi he vist: Galvey, Llimona, Josep M.ª Marqués, Lluís Masriera, Fèlix Mestres, Mir Trinxet, Moisés, Raurich, Tamburini, Urgell. Oi que n'hi manquen? I de pollastres valents i macos també, tota vegada que sols recordo haver-hi vist els següents: Mateu Balasch, Cabanyes, Carles, Estrany, Guadalupe, Gutiérrez, Solanas, Laporta, Astort, Iu Pasqual, Padilla, Planas Doria, Oliver, Puig Perucho, Ros i Güell, Sabaté, Tolosa, Urbezo, Vancells, Verdugo, Vidal Quadras, Isern Alié, Yago César, i ademés les polles i gallinetes blanques que s'anomenen Antonieta Farreras, Elvira Malagarriga, Margarideta i Regina Manresa, Maria i Montserrat Muntadas, Agna Rimeño i Agneta Tudela, les quals donen proves de tenir molta traça.

En quant a la llocada modernista d'última hora hi és tota atipant-se de gra i d'aigua fresca, sobre tot En Sunyer, que té una gàbia per a ell sol amb un grapat de milers de pessetes a la menjadora. Ja es coneix, ja, que té bons padrins, que si no fos així prou tindria de dedicar-se a pintar exvots, com altres pollastrets atrevits que li fan companyia per a veure si els hi cau un grapadet d'arròs.

L'Exposició, com és de veure, resulta magreta de debò; ni una obra d'empenta; fins els artistes que més ne saben, surten del pas enviant-hi qualsevol cosa de les que ja ens han mostrat en fer l'exposició personal de l'any. Hi creuen tan poc amb la lloca de les exposicions!

I ben fet que fan: al fi i al cap només es cuida que dels de l'*olla*.

Nota curiosa. A l'Exposició d'enguany s'hi veu un notable reviscolament de l'escultura. Ja en parlarem.

*
* *

I van seguint les exposicions.

A les «Laietanes» hi fa la seva primera presentació l'Enric Tolosa, un jovenet que sap modelar gerres d'aram i de ceràmica i collir flors boniques i frescoies; l'Olivet Legares que cada dia dóna més força i més llum als paisatges que engipona, En Capdevila que és un floralista de *primíssimo cartello* i era caçapagesos de molta grapa. A «El Siglo» En César de Salvador m'ha enlluernat amb uns interiors formosos i amb el retrat d'una *manola*, parenta d'En Goya...

No sé, em sembla que em descuido algú.

C. ARBÓ

EL NOU ESCUT DE LA NOSTRA DOLÇA BARCELONA
(Dibuix del senyor Raventós, governador de la ciutat)

ESQUELLA LLOC

El propietari que pot i vol conservar la seva salut i la dels que treballen per ell, ja s'ha donat pressa a treure els pilots d'escombraries que deshonraven la porta de la seva fàbrica, de la seva botiga o dels seus pisos,

Però els propietaris de la ciutat, accionistes de la U. M. de P. F., no solament s'abstenen de fer treure la brossa, sinó que somriuen pensant amb els bons rendiments que porta una pesta infernal.

Si es broma, puede pasar,
pero a ese extremo llevada
más parece una rifada
que ganas de bromear.

Això podríem dir del pacte que's preté entaular entre la «Lliga» i la «Lligueta» mitjançant el prec que han fet els de l'Associació Nacionalista de Terrassa per encàrrec de la «Lliga» i amb el beneplàcit de la «Lligueta».

∞

Agraïm les invitacions dels concerts de l'«Orfeó Gracienc» i de l'«Orfeó de Núria».

La invitació que també agraïm, i que no estranyaran si no hi anem, és la de la conferència d'En Joaquim Pera al local d'«Acció Radical Catalana» de París.

∞

Es veu ben clar que el cel no té gaire simpatia a Barcelona, per quant així que's proposa fer festes populars, hi aboca tota l'aigua amagatzemada que té.

Tothom es recorda que les famoses festes de la Mercè resultaven sempre unes festes mullades.

—Està clar!—diuen els optimistes.—Si les fan en temps de pluja!

I ara que les fem pel maig i pel juny, què diran?

Ja ho sé.

—Pel maig cada dia un raig!

En aquest món qui no s'aconsola és perquè no vol.

∞

La vaga dels transports ha retrassat considerablement la inauguració de l'Exposició del Moble, causant greus perjudicis a la ciutat i fent-li fer un mal paper davant del món.

L'urbano.— **Luego que no digan que no sabemos hacer equilibrios!**
—Sí, equilibris, sí; però res més!

Ja fora hora de que tots els barcelonins es fixessin amb la coincidència de que cada vegada que Barcelona projecta alguna cosa d'importància, surt la vaga a destorbar-la.

Seria curiós sapiguer de qui és la mà destorbadora sempre amatent a fer mal a la ciutat. Potser llavors a molts catalans els hi cauria la vena dels ulls.

«◇»

La «Societat Protectora dels Animals i de les Plantes» ha celebrat al Turó Park una curiosa exposició de gossos, que ha sigut molt visitada.

No podia ésser d'altra manera en una població com la nostra, on la raça canina fins hi ha viscut en comunitat.

A on, pregunten?

I vostès són de Barcelona? Al *Convent dels Gossos*.

«◇»

Es un principi d'observació corrent que les dones formoses, encara que cap rivalitat amorosa les divideixi, no s'arriben a entendre mai. Que no se'n estranyi ningú, car un naturalista acaba de descobrir que entre la rosa i el clavell també hi ha aquesta incompatibilitat d'humor. Reuniu aquestes dues flors en un vas i, al cap de mitja hora, veureu que ambdues flors s'han pansit i han perdut llur perfum.

En matemàtica galant, una dona és igual a una flor. Així, doncs, no és d'estranyar que les dones no puguin veure's des del moment que les flors més suaument olorants també fan el mateix.

«◇»

S'ha indultat, per fi, an En Lluis Verdaguer. Nosaltres ens en alegrem, és clar, perquè la vida d'un home—encara que avui la vida n'un home estigui a l'encant—ens sembla una cosa molt sèria.

«◇»

En un partit de futbol hi han hagut dos morts i vuit ferits. Si ja ho dèiem nosaltres que això de la pilota portaria males conseqüències.

La pilota, a l'olla!

«◇»

A un tenor, que acaba d'arribar de Filipines, li han robat l'equipatge. Doncs, què és crèia? Bé s'havia de conèixer que havia entrat a Barcelona!

«◇»

Notícia sensacional, senyors! El *Gallo*, un *torero* que a vegades mata *toros*, ha tornat d'Amèrica. I ha tornat amb 35,000 duros en alhages.

Quina barra! I encara diran que aquest és un país *serio*!

«◇»

La típica processó de Corpus, mercès als típics cementiris del metropolità, ha tingut de desviar el seu curs tradicional.

Després de tants anys, no ha passat per la Rambla ni hi passarà durant la restellera d'anys que's necessiten per a acabar les eternes obres.

«◇»

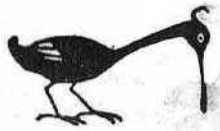
Ja ho saben? En Sánchez Guerra, aquell ministre amic del *régimen terrible* i de la poesia festiva, serà nombrat acadèmic.

Ho trobem molt just: no vindrà d'un inútil més.

«◇»

Un savi va descobrir que els microbis, aquests microbis que tant ens empipen, es veuen empipats per organismes d'una classe inferior nomenada classofits, que viuen a les seves expenses i que influeixen molt llur vitalitat. Aquests microbis de microbis, i els més infimament petits es veuen perseguits pels més petits encara.

Es menys humiliant per nosaltres, que estem sota la voluntat dels imperceptibles *basilus* que surten de les escombraries.

Neu de Déu

La neu ha caigut
a grans borrallades.
En tota l'arbreda,
bardisses i mates,
no hi ha un reconet
ni una sola branca
on poguê anâ a joc,
sense congelar-se,
els pobres ocells
que per allí campen.
Per xò reunits
en fortes brandades,
sedents i afamats
baixen a la plana,
seus pensar, pobrets!
en que allà els esperen
amb teles i trampes
bastards caçadors
sense cor ni entranyes.
I encar hi ha qui diu
—prop l'escalfa-panxes—
que és la blanca neu
bonic espectacle.

AGUILETA

Miquel R. Navarra: Vostè ho fa bé, però procuri sempre amanir-ho amb una mica de vinagreta xistosa. Vagi enviant.—Joan Puig: No ha arribat encara l'hora d'atendre els seus dibuixos. Vagi fent. Josep Martins: Aquestes «pastetes» no enganxen.—Garcifranc: Si en veritat té 14 anys, està bé; entretant, esperem que'ns enviarà quelcom més bo.—B. Delgás: Va bé i vagi enviant. —Josep Soler Planas: No hi veiem la punta ni la cabota.—E. M. C.: Anirà a *La Campana*, com també tot el que hi ha en cartera i que està destinat a sortir a la primera ocasió.—Francesc Giménez: El seu vers va una mica coix. Les seves proses ens convencen més. —Diga-li Tou: Li hem dit tou i tot ço que's mereix, però ell sempre tan tossut.—Mau: Va bé. Endavant i fora!—Ripi: Hi manca gresca.—No truquis: No truqui no, que tothom li farà el sort.—Sapiens: Diga-li llonza!—Goliat: Què hi farem, si és així!

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 90
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Llibreria Espanyola de Antoni López • • Rambla del Mig, 20, Barcelona

TELEFONO A. 4115

OBRA NUEVA — **ACABA DE PUBLICARSE**

GENERAL BERENGUER

Senador del Reino

Ex-Alto Comisario de España en Marruecos

CAMPAÑAS EN EL RIF Y YEBALA 1921-22

NOTAS Y DOCUMENTOS DE MI DIARIO DE OPERACIONES

UN TOMO: Pesetas 5

NOVEDADES

F. Estadella Arnó

CANPANULES

Poesies

Un Volum: Pessetes 4

Joaquín Belda

Las bodas de mi colegio

Un tomo: Ptas. 2

B. Pérez Galdós

Fisonomías sociales

Obras inéditas

Un tomo: Ptas. 4

Rodolfo Senet

Educación de los sentimientos estéticos

Un tomo: Ptas 5

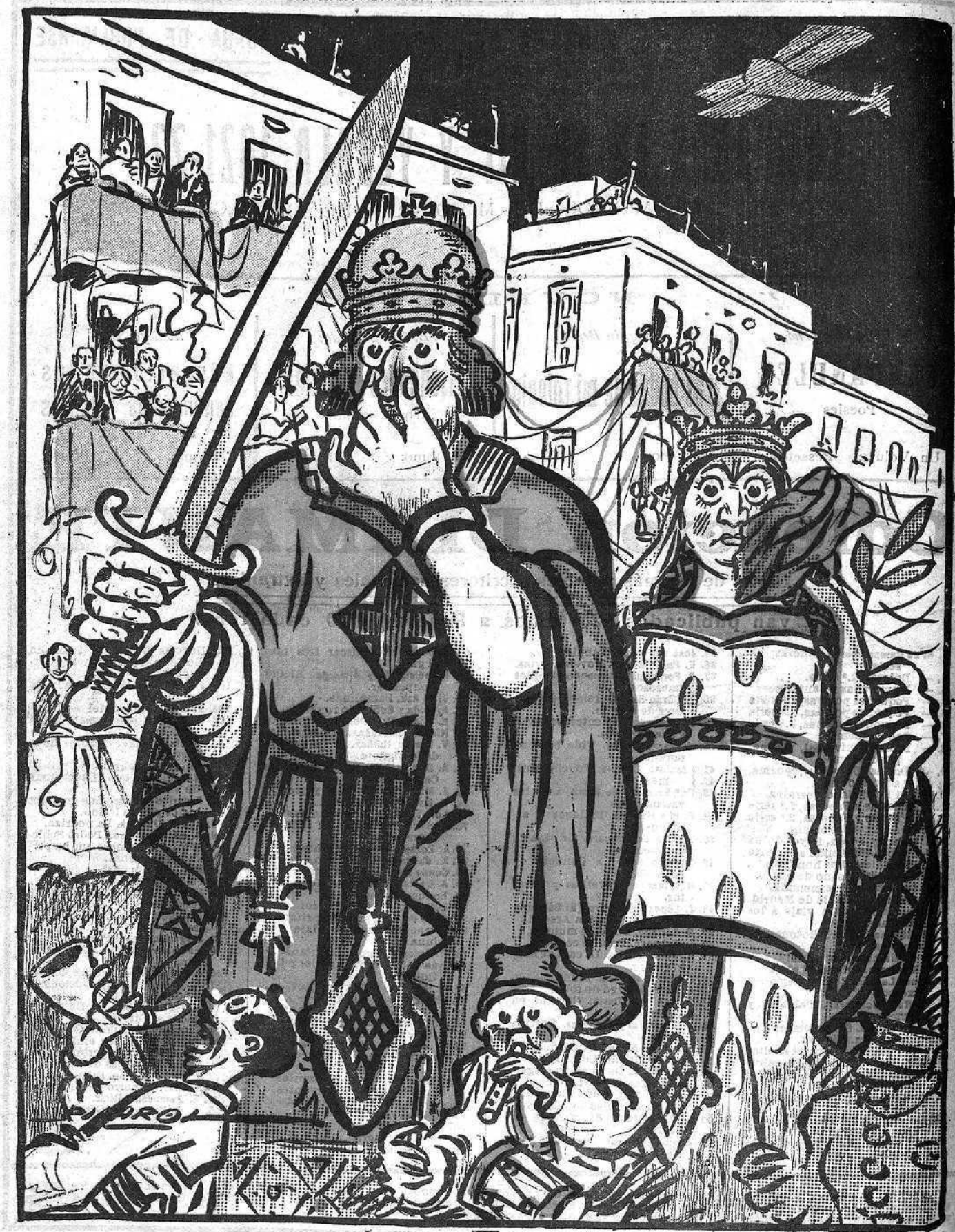
Colección DIAMANTE

Obras de los más notables escritores nacionales y extranjeros,

van publicados 125 tomos a Pesetas 0'60 cada tomo

1. R. de Campoamor. Doloras, 1.ª serie.
2. — Doloras, 2.ª serie.
3. — Humoradas y cantares.
4. — Pequeños poemas, 1.ª serie
5. — Pequeños poemas, 2.ª serie
6. — Pequeños poemas, 3.ª serie
7. — Colón, poema.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo.
9. — Drama Universal, poema, segundotomo.
10. — El Licenciado Torralba.
11. — Poesias y Fábulas, 1.ª serie
12. — Poesias y Fábulas, 2.ª serie
13. E. Pérez Escrich. Fortuna.
14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz
15. F. Urrecha. Siguiendo al muerto
16. A. Pérez Nieva. Los humildes.
17. S. Rueda. El gusano de luz.
18. S. Delgado. Lluvia menuda.
19. C. Frontaura. Gente de Madrid.
20. Miguel Melgosa. Un viaje á los infiernos.
21. A. Sánchez Pérez. Botones de muestra.
22. J. M. Matheu. ¡Ratapián!
23. T. Guerrero. Gritos del alma.
24. Tomás Lucoño. Romances y otros excesos.
25. L. Ruiz Contreras. Palabras y plumas.
26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra.
27. J. López Silva. Migajas.
28. F. Pi y Margall. Trabajos sueltos
29. E. P. Bazán. Arco iris, cuentos.
30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor.
31. M. Matoses (Corzuelo). ¡Aleluyas finas!
32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes).
33. A. Flores. Doce españoles de
34. brocha gorda.
35. José Estremera. Fábulas.
36. E. Pardo Bazán. Novelas cortas.
37. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos.
38. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño.
39. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarr..los.
40. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea.
41. Jacinto Labaila. Novelas intí-
42. mas.
43. Fr.º Sarasate de Mena. Cuentos vascongados.
44. F. Pi y Margall. Diálogos y artículos.
45. Charles de Bernard. La casa de los amantes.
46. Eugenio Sue. La Condesa de Lagarde.
47. R. Altamira. Novelitas y cuentos.
48. J. López Valdemoro (El Conde de las Navas). La niña Araceli.
49. R. Soriano. Por esos mundos...
50. L. Taboada. Perfiles cómicos.
51. B. Pérez Galdós. La casa de Shakespeare.
52. J. Ortega Munilla. Fifina.
53. F. Salazar. Algo de todo.
54. Mariano de Cavia. Cuentos de guerrilla.
55. Felipe Pérez y González. Peccata minuta.
56. Francisco Alcántara. Córdoba.
57. Joaquín Dicenta. Cosas mías.
58. López Silva. De rompe y rasga.
59. Antonio Zozaya. Instantáneas.
60. J. Zahonero. Cuentecillos al aire
61. L. Taboada. Colección de tipos.
62. Beaumarchais. El Barbero de Sevilla.
63. Angel R. Chaves. Cuentos de varias épocas.
64. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato.
65. Francisco Pi y Arsuaga. El Cid Campeador.
66. Vital Aza. Pamplinas.
67. A. Peña y Goñi. Rio revuelto.
68. E. Gómez Carrillo. Tristes idilios
69. Nicolás Estévanez. Calandracas.
70. V. Blasco Ibáñez. A la sombra de la higuera.
71. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camelias.
72. J. M. Bartrina. Versos y prosa.
73. F. Barado. En la brecha.
74. Luis Taboada. Notas alegres.
75. Xavier de Montepin. La señorita Tormenta.
76. A. Zozaya. De carne y hueso.
77. X. de Montepin. Muerto de amor
78. Conde León Tolstoi. Venid á mí...
79. A. Calderón. A punta de pluma.
80. EnriqueMurger. Elena.
81. LuisTaboada. Siga la broma.
82. L. G. de Giner. La Samaritana.
83. Cyrano de Bergerac. Viaje á la luna.
84. E. Antonio Flores. ¡Huérfana!
85. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote.
86. A. Pestana (Galel). Cuentos.
87. Angel Guerra. Al sol.
88. T. Dostoiewsky. Alma infantil
89. E. de Amicis. Aire y Luz.
90. L. García de Giner. Valentina.
91. E. de Amicis. Manchas de color.
92. Voltaire. Zadig y Micromegas.
93. M. Ugarte. Mujeres de Paris.
94. Obras menores de Cervantes.
95. Obras menores de Cervantes.
96. J. Pérez Zúñiga. Chapucerías.
97. Voltaire. Cándido.
98. Goethe. Las amarguras del joven Werther.
99. J. Benavente. Teatro rápido.
100. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
101. J. León Pagano. La balada de los sueños.
102. A. Guerra. Polvo del camino.
103. Camilo Castello Branco. María Moisés.
104. Graciа Deledda. Cuentos de la Cerdeña.
105. Antología taurina
105. Manuel Carretero. La espuma de Venus.
107. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino.
108. Eça de Queirok. La nodriza.
109. A. dd Chamisso. Pedro Schlemihl ó el hombre que ha perdido su sombra.
110. M. Sarmiento. Así.
111. Felipe Trigo. A todo honor.
112. Manuel Ugarte. Los estudiantes de Paris.
113. Fray Luis de León. La perfecta casada.
114. Jorge Manrique. Poesías.
115. El Abate Prévost. Manón Lescaut.
116. J. Givanel Mas. Prosa epistolar
117. J. Givanel Mas. Devocionario poético.
118. Miguel A. Ródenas. De las majadas al Otero.
119. E. Marquina. Juglarías.
120. Gabriel Miró. Los amigos, los amantes y la muerte.
121. S. Rusiñol. Hojas de la vida.
122. Fº de Lamartine. Rafael.
123. A. Karr. El perro de Sir John
124. E. Zamacois, Rick.
125. A. de Lamartine, Graziella.

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o é en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 céntims per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

ELS GEGANTS

—Dimontri, quina Primavera més pudenta!